СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

...ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 143. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 20. червня, 1929. VOL. XXXVII. No. 143. Jersey City, N. J., Thursday, June 20, 1929. THREE CENTS.

ГУВЕР ОСУДЖУЄ ВБИВСТВА

А РАЗОМ З ТИМ І ТІ, ЯКИХ ДОПУСКАЄТЬСЯ ПРИГРАНИЧНА ПРОГИБІЦІЙНА СТОРОЖА. ВЗИВАЄ НАСЕЛЕННЄ ДО СПІВПРАЦІ В ФОРСОВАННЮ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 19. червня. — Заступники преси поставили президентови Гуверови питання в справі останніх убивств, яких допустилася прогибіційна прибережна сторожа. Президент подав у відповіді, що оплакує всяке вбивство та що департамент скарбу поробив уже всі заходи, щоб унеможливити прогибіційним агентам збройні надужиття. Разом з тим президент заявив, що вбивства спричинює шайка кримінальних типів, яка веде боротьбу з правом.

В поясненню до цеї заяви подав заступник секретаря скарбу Ловмен те, що здовж цілої канадійсько-американської границі істнує велика банда бутлеґерів, яка змобілізувала всі сили, щоби пачкувати алькоголь з Канади до стейтів.

МЕКСИКО ГОДИТЬСЯ З ЦЕРКВОЮ.

ВЖЕ УЛОЖЕНО СПІЛЬНІ ТОЧКИ ЩОДО ПОРОЗУМІННЯ МІЖ УРЯДОМ І ЦЕРКВОЮ. ТЕПЕР ВСЕ ЗАЛЕЖИТЬ ВІД ПАПИ, ЯКИЙ МАЄ ЗАТВЕРДИТИ УГОДУ. НЕ БУДЕ НІЯКОЇ ЗМІНИ ІСТНУЮЧИХ РЕЛІГІЙНИХ ЗАКОНІВ.

МЕКСИКО СИТІ, 19. червня. — Вже скінчилися пертрактації, які тут ведено цілий тиждень з боку апостольського делеґата і президента Хіля в справі наладнання церковно-державних відносин. Зладжену умову відослано до Риму для затвердження папою. Умова не передбачує ніяких особливших змін, бо істнуючі церковні закони, проти яких протестувала римо-католицька церква, залишаються незміненими. Як папа підпише умову, тоді будуть могти веркути до Мексика всі прогнані священики. Це треба вважати найбільшим здобутком церкви.

НЕБУВАЛА СПЕКА.

НЮ ЙОРК, 19. червня. — Вже шестий день терпить населенне міста від страшної спеки, якої не знають аннали міста.

СТЕЙТ І ГОРІВЧАНИЙ БИЗНЕС.

ДАЄ СТЕЙТОВИ ПРАВО ПРОДУКУВАТИ АЛЬКОГОЛІЧНІ НАПИТКИ І НИМИ ТОРҐУВАТИ.

МЕДИСОН, Висканзин, 19. червня. — Сенатор Бернард Ґетелмен з Милвокі вніс у стейтовім сенаті резолюцію, якою домагається зміни стейтової конституції в тім напрямі, щоби дати стейтови право виробу й торговлі алькоголічними напитками. В той спосіб буде міг стейт, на думку сенатора, краще контролювати оборот алькоголем. Коли резолюція та буде принята цею і слідуючою леґіслятурами, тоді вона буде поставлена під референдум. Коли нарід заявиться за нею, ухвалюючи референдум, тоді стане вона автоматично законом.

ПРИДЕРЖАЛИ ШАЙКУ ОБМАНЦІВ.

ТУМАНИЛИ НАЙВИЩУ КЛЯСУ, БУДЬТОБИ РОСПОРЯДЖАЛИ АЛЬКОГОЛІЧНИМИ НАПИТКАМИ. ПЕРШОЇ ЯКОСТИ.

НЮ ЙОРК, 19. червня. — Впали на слід великої банди ошустів, які доставляли корки, печатки і ріжні прикраси до фляшок, у яких продаються ріжні алькоголічні напитки старокраєвого виробу. Навіть фабриковано урядові марки, які наліплюються в порті при висилці товарів. Все це призначене було для найліпших костумерів з найбогатшої кляси, яка домагалася лікерів першої якости й оригінальних, спроваджених з чужих країв.

Арештовано досі 140 таких ошуканців, які оперували в 35 містах.

ГЕЙҐ ДАЛІ ПОБІДЖАЄ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, 19. червня. — Демократична орґанізація мейора Гейга в Гудсон кавнті осягкула цілковиту побіду при правиборах над независимою ґрупою, яка веде вже від довгого часу велику кампанію проти мейора. Кампанія та набрала, як відомо, розголосу по цілих Злучених Державах.

ТРОХ ЗГИНУЛО, РАТУЮЧИ ОДНОГО.

ЛОВЕЛ, Месечусетс, 19. червня. — Чотирох людей згинуло в причини ґазу, що добувся з ґазової рури. Трох з них згинуло тому, що пішли ратувати першого, котрий не вертав з інспекції ґазових рур, з яких мав добуватися ґаз.

АМЕРИКА НЕ ПІДПИШЕ РЕПАРАЦІЙ.

АЛЕ ЗАКЛЮЧИТЬ СПЕЦІЯЛЬНИЙ ДОГОВІР З НІМЕЧЧИНОЮ, ЩОБИ ВІДПОВІСТИ ТИМ ВИМОГАМ, ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНО В РЕПАРАЦІЙНІМ ДОГОВОРІ.

ВАШИНГТОН, 19. червня. — Приймаючи кореспондентів, відповідав президент Гувер в справі відношення уряду до репараційного договору. Гувер зазначив, що цього договору Америка не підпише, бо вона не була ніяким контрагентом. І нема ніякої можливости, щоби можна було предложити конґресови до ратифікації такий договір, якого Америка не заключала. Конґрес мав би тільки забрати слово щодо деяких постанов репараційного договору, які відносяться до зменшення коштів удержання американської окупаційної армії. Президент подав, що конґрес вирішить ту справу загально, а коли дасть свою згоду на таке зменшення, тоді уряд полагодить ту справу з Німеччиною дорогою виміни відповідних дипльоматичних нот.

ЛИНДБЕРҐ ВЕРНУВ.

НЮ ЙОРК, 19. червня. — Чарлз Линдберґ повернув вже зі своєї пошлюбної подорожі, яку відбув, плаваючи по морю на своїм яхті. Сьогодня зявиться він на летничім полі і розпічне тритижневу летунську інспекцію, яка його заведе аж до Пацифіку.

ГАРАКІРІ.

Григорій Гречук із Шепота хотів поповнити самовбивство і кинувся з поду в потік Бродину, та люде зауважали це й його витягнули. Та він завзято постановив умерти. Він пішов у ліс, розрізав собі ножем черево, повитягав внутренности, а опісля перерізав собі гортанку. Причина самовбивства ще не відома. Гречук числив 50 літ.

ПІДПАЛИЛИ КОРШМУ.

В Погорілиську біля Маґерова до тамошної коршми Менша прийшли селяне та зажадали горівки. Коршмар не хотів продати, бо вже зайшов шабас. Годину пізніше, коли вже коршмар з сімею спав, селяне ці з пімсти підпалили коршму. Коршмар і його жінка вибігли на двір, але зараз вернули, щоби рятувати двоє дітей. В цій хвилі коршма завалилася і придавила сімю Меншів. Поліція шукає підпалячів.

ШКІЛЬНИЙ СТРАЙК.

У жидівській ґімназії в Барановичах почали страйк учні на знак протесту проти заведеної там викладової польської мови.

ДОБРОДІЙ ЗЛОДІЇВ.

Не завсіди добра слава йде в парі з дійсною чесністю людини; всі клієнти солідного кравця Б. Козінера у Львові будуть розчаровані, коли прочитають, що його арештували як спільника злодіїв, що перепродували йому крадене добро всякого рода, найдене поліцією в його складах.

ЗЛОВЖИВАННЯ КАПІТАНА.

Окружний військовий суд у Кракові почав судити капітана Йосифа Куклю за те, що він як харчевий старшина набрав до власної кишені 60,000 зол., 40,000 зол. покрив фальшивими рахунками. Розправа протягнеться аж три тижні.

ДИВОГЛЯДИ В ПОЗНАНІ.

Управа вистави в Познані звернулася до центрального союзу кельнерів у Варшаві, щоби союз замовив на виставу з ріжних міст Польщі відповідну скількість кельнерів. Центральний союз у порозумінні з місцевими союзами полагодив справу і зі Львова виїхало у Познань 50 кельнерів. Та після кількох днів 30-ох із них уже мусіло вернутись у Львів, зовсім не принятих або по принятті звільнених із занять. Між звільненими і непринятими переважають Українці та Жиди. Чужинці на виставі в Познані не повинні, видно, дізнатись, що в Познані можуть бути кельнери і непольської національности.

НОЖІ ТА АЛЬКОГОЛЬ.

Підчас алькогольних змагань у шинку на вулиці Зеленій у Львові пробували своїх сил два львівські зайдиголови, цегляр Слива і муляр Мусял. Коли скінчили малу бійку в шинку, Мусял ждав на Сливу на вулиці та пробив йому ножем груди так сильно, що Слива вмер на місці. Мусял борониться, що був пяний. — Одночасно ведеться у Львові процес проти кількох львівських „апашів" і одної легкої дівчини, обвинувачених у вбивстві свого товариша Стефана Черемхи дня 28. лютого. Після пяної забави, підчас якої Черемха покалічив посудиною голову свому побратимові Лопушанському, цей відшукав його кілька годин пізніше в ресторані „Оаза", підпив його, вивабив на двір у порозумінні зі спільниками і почав бійку, в якій смертельно пробив його ножем. Лопушанський борониться старим арґументом, що зробив усе по пяному і нічого не тямить.

СМЕРТЕЛЬНА БІЙКА.

Дня 26. травня на Знесінні на гостинниці до Збоїск поліційно нотовані Зайдель і Русін напали на двох уланів, що прохожувались із дівчатами. Зайдель ударив дрючком одного улана, а Русін кинувся на другого з револьвером. Улан, ударений дрючком, упав на землю. В цій хвилі зявився капітан п. п. Ф. С. і візвав напасників до спокою. Коли це не помогло, вистрілив у повітря, а коли й це було безуспішне за другим разом, убив Зайделя. Русін утік.

ЗАСУД ТЕОДОРА СЕМКОВА.

Перед львівським трибуналом присяглих станув під замітом державної зради Теодор Семків. Семкова обвинувачували, що в своїм помешканню уладив робітню комуністичних летючок і брошур та поширював ті друки між товаришами. Поліція підчас ревізії знайшла і сконфіскувала у Семкова цикльостиль і летючки. Судді присяглі потвердили питання обвинувачення й тому трибунал засудив Семкова на трилітну кару тяжкої вязниці.

ГЕҐЕМОНІЯ ФРАНЦІЇ В РУМУНІЇ.

Кореспондент „Берлінер Таґеблятy" д-р Шмерц у великому дописі з Букарешту освітлює діяльність фінансового дорадника румунського державного банку, бувшого віцегубернатора французького державного банку й професора Сорбони Ріста. Він вказує на те, що проф. Ріст систематично ставить своє вето на всякі спроби Румунії одержати кредити з Німеччини або Англії і таким способом приготовляє фінансове опанування Румунії. Та крім Ріста працює в Букарешті ще французький дорадник при управі румунських залізниць, Лефевр. Він „виробив плян будови цілого ряду залізниць, про які важко сказати, що вони дійсно мають служити господарським цілям. Яке значіння мають проєктовані Лефевром лінії з напрямом на Одесу та Київ?"

Д-р Шмерц приходить до висновку, що Франція в Румунії дуже діяльно витворює для себе не лише економічну, але також політичну базу для цілей будучої акції.

ЗА МІЖНАРОДНЮ МОВУ.

У Стокгольмі вели недавно спеціяльні студії для розвязки питання: яка мова могла би мати найбільше даних на світову, вживану всіма народами у безпосередніх взаєминах (у конґресах, дипльоматії, купецтві). Скандинавський півострів рішив сю справу головно за себе: що для цього найвигідніша англійська мова. Крім арґументів вигідних для Скандинавців, яких мова має чимало споріднення з англійською, підкреслені такі загальні — англійською мовою говорять держави великих економічних впливів: Злучені Держави, Англія, вона поширена пів-офіціяльно та офіціяльно на великих просторах Азії. Упрощена англійська граматика дуже пригожа для простого порозуміння та торговельної кореспонденції. Є зате проти неї такі арґументи: вона дуже важка у вимові та в дальшій стадії літературного засвоєння, з огляду на тисячі синонімів. Її суперниками є найбільше поширені — еспанська, німецька та французька. Німецька є дуже важка для чужинців своєю складнею; крім цього вона втратила на своїх впливах поза Европою після останньої війни. Еспанська, що могла би як мова великих кольоній бути суперницею англійської, зваживши красу її згучности, клясичну ясність і легкість вимови, має занадто мало впливів між европейськими народами. А французька як мова позаевропейського світа є занадто слаба в порівнанні з англійською.

АРЕШТУВАННЯ В ЗВЯЗИ З ВІЙСЬКОВОЮ АФЕРОЮ.

Слідство в звязи з викритими львівською жандармерією надужиттями в 26 п. п., а саме звільнювання за гроші від вправ резервістів прибирає характер великої афери. В справу, крім підстаршин, вмішані теж два офіцири: майор Тимків, бувш. адютант команди місця у Львові та кап. Новарецький. Обох арештували та віддали до розпорядження прокуратора військового суду.

ВИКОНАВЕЦЬ ЗАМАХУ НА ВАЛЬДЕМАРАСА ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ.

Агенція Ельта повідомляє, що виконавця замаху на Вальдемараса, студента Василюса, наглий суд після 5-годинних нарад засудив на кару смерти. Годину пізніше Василюс вніс до президента держави просьбу на помилування, але президент відкинув її. Василюса розстріляли в ночі 23. травня. „Лієтувос Айдас" повідомляє, що співучасники замаху на Вальдемараса, Куделіс і Булота, все ще скриваються в лісах троцького повіту. Поліція попала на їх сліди та сподіється, що їм не вдасться втекти у Польщу. За придержання їх литовське міністерство внутрішних справ визначило нагороду 50,000 литів.

НЕБЕЗПЕЧНА НАЗВА ДЛЯ ДЕРЖАВИ.

Теперішне відношення між Польщею й совітськими державами оснувається на договорі заключенім в Ризі 18. березня 1921. Артикул VII. цього договору звучить: Росія й Україна забезпечують особам польської національности, які жиють на Україні, в Росії та на Білорусі, в змислі рівноправности народів усі права відносно культури, мови й релігії.

В цей сам спосіб зобовязується Польща дати ці самі права особам російської, української та білоруської національности, які жиють у Польщі. З цього виходить ясно, що Поляки признали існування „українського" народу в межах Польщі. Тепер відмовляється Польща дати Українцям ґарантовані нею права. Польське міністерство освіти зарядило розпорядком з 12. грудня 1922, щоб українську мову називати в школах „руською". Вираз „руський" має лише своє місцеве значіння в Галичині, однак не на Волині. „Слово Польське" висказується не хотячи про причини заборони вживати слово „український" так: „Поляки не сміють допустити до того, щоби Русини в Польщі називали себе Українцями, бо як такі моглиби вони обстоювати перед світом свою приналежність щодо мови й культури до українського народу в українській радянській державі. А це означалоби також, що українська держава малаби сягати по Сян, бо туди сягає область, на котрій мають Українці більшість".

Насилля над українською назвою узнав і польський парлямент, відкидаючи жадання українських послів.

ПОМЕР ВЛАСТИТЕЛЬ ДИВНОЇ ПРОФЕСІЇ.

Цими днями помер в Лондоні чоловік, який мав дуже дивне заняття. Коли він одного разу йшов в часі безробіття в пристани на прохід, приступив до нього один пан, втиснув йому гроші в руку й сказав: „Як ласка ваша, кивайте капелюхом до тої пані там на пароході. Довго це не потрібає, бо пароход відплине за 10 хвиль. Кивайте лише сильно, моя пані короткозора, вона не запримітить, що це не я". — „Вже 27 літ заробляю собі на хліб насущний киванням капелюха", оповідав старий „кивач". А з цього можна заключати, що в Англії ще й сьогодня є багато чоловіків, котрі не плачуть, коли співають: „Розлука, та розлука".

НЕМА НАДІЇ НА ПОЛІПШЕННЯ ХАРЧОВОЇ СПРАВИ В СССР.

ХАРЧОВІ КАРТКИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ ДАЛІ. БРАКУЄ ГОЛОВНИХ ПРОДУКТІВ ПОЖИВИ РАЗОМ З ХЛІБОМ І КАРТОПЛЕЮ. ЗНОВУ БУДУТЬ ВИСМОКТУВАТИ УКРАЇНУ.

МОСКВА (СССР.), 19. червня. — Рада комісарів СССР видала нове роспорядження комісаріяту торговлі, щоби картки на хліб та на инші головніші харчові продукти були збережені далі. По цим карткам робітництво одержує дуже обмежену скількість головних продуктів поживи, а инше населення мусить купувати їх, платячи кілька разів дорожче від цін по картках.

Офіційний правительственний орґан „Ізвєстія" подає, що це робиться длятого, щоби забезпечити населенню постачання харчами до кінця біжучого року по теперішнім цінам. Крім хліба спостерігається велика недостача мяса та яєць. Постачання населення картоплею знаходиться в дуже злім стані, таксамо почувається ввесь час недостача молока. Справа ліпше стоїть лише з рибою та овочами.

Правительство асиґнувало 50 міліонів рублів на купівлю ріжного краму, який буде роспреділений на Україні, в Сибіру, понад Волгою та в инших хлібних районах, щоби за цей крам забирати від населення харчові продукти. Таку збірку „в обмін за крам" плянують головно перевести на Україні, для якої виасиґновано із зазначеної суми 45 міліонів рублів.

ДИППЛЬОМАТИЧНА БАЛАКАНИНА.

ПОСОЛ ДОС ВИГОЛОСИВ ПРОМОВУ ПРО МОРСЬКЕ ОБЕЗЗБРОЄННЯ. МЕК ДОНАЛД ЗАДОВОЛЕНИЙ, ЩО АМЕРИКАНСЬКИЙ ПОСОЛ ГОВОРИТЬ ПРО СТАБІЛІЗАЦІЮ МИРА.

ЛОНДОН (Англія), 19. червня. — На бенкеті в „Клюбі Паломників" новий американський посол до Англії, Дос, виголосив довшу промову про морське обеззброєння. В своїй промові він підніс, що морський договір про обеззброєння мусить обхопити всі морські держави, бо лише при таких умовах будуть положені тверді основи для Келоґового пакту про „вічний мир".

Мек Доналд, котрий ще перебуває на відпочинку, висловлює своє задоволення зі своїх розмов з Досом, вважаючи, що тепер Америка та Англія дійсно станууть на шлях обеззброєння держав, а не лише будуть старатися обмежити дальше зброєння. Це послужить стабілізації мира.

ДАЛІ АТАКУЮТЬ МЕК ДОНАЛДА.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА КРИТИКУЄ СТАТТЮ МЕК ДОНАЛДА ПРО МЕНШИНИ. ПРАВИТЕЛЬСТВО НЕ БУДЕ РЕАҐУВАТИ НА НЕЇ.

РИМ (Італія), 19. червня. — Вся преса присвятила багато місця статті Мек Доналда про національні меншини. Фашистівська преса заявляє, що в Італії не істнує питання про національні меншини, бо вона їх не має. Італія буде лише придивлятися, як в инших державах буде розвязуватися питання меншин, які увесь час загрожують новою пожежею в Европі.

Инші ґазети кажуть, що Мек Доналд має подвійну натуру: одну як лідер опозиції в парляменті, а другу як премієр Англії. Тому не треба звертати уваги на те, що він говорив як член парляменту. „Джорнале д' Італія" радить Мек Доналдови не торкатися питання національних меншин, коли він дійсно бажає мира, бо лише це одне питання може викликати нову війну.

Ґазета „Попольо ді Рома" говорить, що Мек Доналд краще зробив би, колиб розвязав подібне питання у себе в Ґібральтарі, Трансвалі та в Індії. Мусоліні мовчить і не висловлює своєї опінії.

ПОЛИЧНИК ПІЛСУДСЬКОМУ.

У ВАРШАВІ ВІДБУЛАСЯ МІЖНАРОДНЯ СОЦІЯЛІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ ДИКТАТУРИ И ФАШИЗМУ.

ВАРШАВА (Польща), 19. червня. — Тут відбувся зїзд протесту европейських соціялістів проти фашизму та взагалі проти диктатури. На зїзд прибули визначніші европейські соціялісти й державні мужі. В своїх промовах вони різко виступали проти ріжних форм диктатури, якій протиставили демократично-парляментарний устрій держав, де всі права забезпечені населенню та в яких правительство відповідає перед парляментом.

Примітка редакції: Між учасниками цього зїзду було багато бувших приятелів Пілсудського з часів, коли він був іще соціялістом, а не підроблювався під Мусолінія.

БУДУТЬ НАГОРОДЖЕНІ.

ПАРИЖ (Франція), 19. червня. — Три летуни, що перелетіли на „Жовтій Птиці" з Америки до Европи, будуть нагороджені орденами „Почесного Леґіону". „Заяць" Шрайбер вертається до Америки. Він спростовує поголоски, нібито його впустив до літака один з летунів.

ЯПОНІЯ РАТИФІКУЄ ДОГОВІР КЕЛОҐА.

ТОКІО (Японія), 19. червня. — Ратифікація договору Келоґа була затримана в Японії ізза слів, що договір цей робиться „в імени народу". На думку японських реакціонерів це підриває авторитет влади імператора. По довгих спорах нарешті знайдено пояснення цих слів, яке задовольняє реакціонерів.

Тому сподіваються, що тепер прийде до скорої ратифікації цього договору Японією.

ЗАГИНУЛО ЦІЛЕ МІСТО.

ЛОНДОН (Англія), 19. червня. — Невідомо, що сталося з двома тисячами мешканців міста Лаіл, яке було положене на південному острові Нової Зеляндії. З часу останнього землетрусу нема жадної вістки з цього міста. Автобус, що в день землетрусу вийшов звідти до сусіднього міста, також загинув десь у дорозі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗАБУДЬМО СТРАДАЛЬЦІВ

Не про милостиню тут мова, а про честь народа. Бо коли який нарід має сяке-таке почуття національної чести, то про одно не може забувати, що це примітивний обовязок його чести, щоб подбати за тих, що стали каліками, обороняючи рідну землю.

Зелені Свята, це дні українських інвалідів. Остануть вони ними доти, доки житимуть наші інваліди. А коли ми свідома, гуманна і характерна нація, так не журімся тим, що нам прийдеться далі раз-у-раз давати свіжі жертви для наших інвалідів, а журімся радше тим, що дні наших інвалідів почислені, та що з ними зійдуть незабаром зі світа видимі останки нашої недавньої геройської минувщини.

Чим є український інвалід для виховання будучих поколінь, найрадше пізнати по тім, що польська влада, хоч толерує часами инші збірки, послідними роками заборонила збірки по селах на допомогу українським інвалідам. Не можна отже в краю повести загальної збірки на допомогу нашим інвалідам, бо польська влада не хоче допустити до цього, щоби при того рода збірках відживала память про наше минуле, про геройську боротьбу з ворогами української державности, про саму українську державу. Вже з того огляду припадає на нашу іміґрацію особливе завдання, щоби в ту критичну хвилю подбати за долю тих, що звертаються до нас з словами: „Ми за честь пострадали, за всенародню справу. Дайтеж нам з честю провести наш недовгий вік і з незаплямленним імям покинути цей світ, що приніс нам само страждання".

Кромі звичайної допомоги інвалідам, американська іміґрація перебрала на себе по своїй власній волі благородне зобовязання побудувати коштом американських Українців Дім Українських Інвалідів у Львові. Поправді сказавши, акція та не дала цього реультату, якого можна було надіятися. Бож годі було припустити, щоби за такий довгий час не знайшлося досі в Америці одної сотки патріотів, які зложилиб по $100 на ту так благородну справу. Ота проволока в жертвенности довела старий край до цього, що він змушений оглянутися за тими жертвами деінде, бо виходить, що американські Українці таки того дому своїм коштом не побудують. Нема в Америці одної сотки охочих, щоби зложили по $100 без крику і гомону на таку велику ціль. Це треба сконстатувати з жалем і стидом. А може хоч це ствердження цього сумного факту зрушить серця 45 маючих американських Українців і вони поспішать під сьогорічні Зелені Свята зі своїми жертвами, щоб вратувати ще честь нашої іміґрації, щоб доконати цього, до чого ми самі себе зобовязали.

В. Богуш.

ПРОБЛЄМА ГОСПОДАРСЬКОЇ САМОВИСТАРЧАЛЬНОСТИ ПОЛЬЩІ, РОСІЇ ТА УКРАЇНИ

(7)

Як бачимо, „будування соціялізму" на Сході Европи відбувається в той спосіб, що Росія індустріялізується, а Україна навпаки власно аґраризується, бо втрачає свою питому вагу у промисловости Союзу. Тимчасом якраз Україна має найбільше аґрарне перенаселення у Союзі і нараховує на селі коло 2—3 міл. цілком зайвих робочих рук. Себто обєктивні економічні обставини вимагають, щоб саме Україна поширила свою важку та легку промисловість до максимальних розмірів. Адже на душу всього українського населення припадає лише 1.2 гект. придатної до хліборобства землі, а на одно селянське господарство всього 4.4 гект. засівної площі (на Совітській Україні нараховується нині 5.1 міл. селянських господарств й 22.6 міл. гект. засівної площі). Фактично коло 3 міліонів українських селян хліборобів, себто понад 50%, не мають навіть 4 гект. на господарство, а лише 1—3 гект. (з них до 1 міл. селян мають навіть менше 1 гект. на господарство — це сільсько-господарські робітники, наймити та ремісники).

Цілком зрозуміло, що на ґрунті такої господарської політики українська промисловість не в стані забезпечити працею зайвих робучих рук на селі, а тому українське селянство знаходиться в неймовірно тяжкому матеріяльному стані і примушене переселятися до Азії. Так совітський уряд виробив плян, на підставі якого ближчих пять років з України має виїхати коло 1 міл. душ хліборобського населення (до 200—250 тис. господарств). З нашого погляду ця еміґрація українських селян-хліборобів взагалі не є бажаною; крім того фактично за браком ресурсів цього пляну не вдасться перевести в життя. Проте за цей час сільске населення України шляхом щорічного приросту побільшиться принаймні на 2 міл. душ, так що аґрарне перенаселення власне зовсім не зменшиться, коли не збільшиться, бо протягом 5 років українська націоналізована промисловість розвинеться дуже мало і зможе дати працю всього 200 тис. нових робітників (нині в цій промисловости нараховується 600 тис., а в 1933 р. буде 800 тис. робітників). Звичайно за цей час побільшиться кількість працюючих також у приватному промислі, у транспорті, торзі та по ріжних службах (проте не більше як на 500—600 тисяч). Разом з тим не треба забувати, що по містах населення зросте теж на 1 міліон душ (щороку 100 тисяч дає природній приріст, а коло ста тисяч прибуває з сіл). Отже нема сумніву, що кількість безробітних по містах так само піднесеться може на 100—150 тис. (нині нараховується 350—400 тис. безробітних по містах України), тимбільше що на Україну сунуть робітники та службовці також з Росії.

Таким робом через 5 років загальне господарське становище України мало чим покращає. Адже за цей час сільсько-господарська продукція по виробленому пляну піднесеться максимально лише на 45—50%, себто продукція зернових хлібів мабуть досягне лише передвоенної, як що вироблений господарський плян взагалі вдасться перевести в життя. Ми певні, що при такому пинявому розвиткові народнього господарства України, що пояснюється почасти браком капіталу у Совітському Союзі, а головне московською кольоніяльною політикою, економічні відносини поміж Росією й Україною не лише не зміняться на краще, але мабуть погіршаться. І справді, як ми зясували раніше, легка українська індустрія піднесеться не більше, як російська, а важка навіть менше. Так само інтенсифікація українського сільського господарства, а з окрема його машинізація, мабуть буде відставати від російської, бо Росія дуже поширює своє виробництво тракторів та сільсько-господарських машин (будує заводи машин та знаряддя у Саратові, Вороніжі та у Ростові, тоді як на будівництво завода складних хліборобських машин „Комбайнів" або тракторного на Україні не годиться), а значну частину українських машин та іншого знаряддя вивозить до російських теренів. Тому саме на Україні дуже мало тракторів (всього 10 тисяч, тоді як у Злучених Державах понад 500 тисяч), а коло 40% українських селян не мають хліборобського ремаменту взагалі.

Характерно проте, що в 1932 р. Україна добуватиме 50—52 міл. тон вугля і до 9—10 міл. тон залізної руди та продукуватиме 6.6 міл. тон чавуну і 5.7 міл. тон криці. Вже з цього видно, які значні господарські можливости дає українська важка індустрія для розвитку промисловости машинобудівельної і метальообробної. Тимчасом саме Росія коштом України розвиватиме на своїх теренах виробництво паротягів, ваґонів, авт, тракторів, усяких машин, та варстатів, двигунів турбін, генераторів та пароплавів, казанів і мостів тощо. Ми вже згадували, що питома вага української важкої індустрії буде все знижуватися. Теж доводиться сказати й про український транспорт, бо на підставі виробленого пляну нові залізничі колії будуть будуватися переважно в Росії. Цікаво відмітити, що Україна має всього понад 6 тисяч авт та автобусів (Франція до 1 міліона, Німеччина понад пів міліона), а тому український совітський уряд виробив проект будування власного автотракторного заводу коло Дніпрельстану, щоб використати дешеву електроенерґію та виробництво високосортної електросталі на заводі, що його буде збудовано там до 1933 р. Тимчасом Москва спротивилась й не дала грошей, а ухвалила будувати великий автомобільний завод з річним виробництвом у 100 тисяч авт у Нижному-Новгороді та проектує будувати новий тракторний на Уралі, не зважаючи на те, що один тракторний завод з виробництвом до 20 тисяч тракторів вже будується в Росії, а саме у Сталінграді. Таксамо Росія будує нові машинобудівельні заводи у Свердловську, Москві, Ленінграді, та Тулі й металюрґійні на Уралі та Сибірі, а на Україні лише проектується збудувати два металюрґійних заводи протягом пяти років. Інші запроектовані урядом Совітської України машинобудівельні заводи (наприклад, завод для виробництва металюрґійного устаткования у Дніпроостровсьу, заводи для устатковання хемічної та шкіряної промисловости, казановий завод, завод ваґонобудівельний, навіть заводи для виробництва варстатів, струментів, радіоапаратури та кіноапаратури тощо) Москва відкинула, бо, мовляв, центром метальообробної індустрії має залишитись Росія, хоч остання має значно меншу металюрґію як Україна, та посідає й тепер більшу за українську машинобудівельну промисловість. Нарешті до 1933 р. Росія має піднести споживання електроенерґії з 4 міл. кільоват до 16 міл. кільов., а Україна всього з 1 міл. до 4 міл. кільоват., себто споживатиме її далі в чотири рази менше електроенерґії, посідаючи більшу важку індустрію та маючи лише втричі менше населення, як Совітська Росія.

Одним словом, Москва визискує й буде визискувати Україну, як свою „соціялістичну" кольонію, бо уважає її лише як дуже корисний додаток до Росії. І справді остання викачує з України вугіль, руду, метали та ріжну технічну сировину для розвитку своєї промисловости, а також збіжжя, цукор й інші хліборобські продукти по дешевим цінам для експорту за кордон або для власних потреб, а довозить свої текстильні, металеві та інші вироби по цінам у 2—3 рази вищим як закордонні. Цього звичайно не буде, коли Україна стане незалежною державою, бо тоді українське народне господарство буде не лише розвиватися значно скорше, а головне всебічно та доцільно у першу чергу для задоволення потреб українського внутрішнього ринку. Тоді й торговельні зносини поміж Україною та Росією відбуватимуться на засадах взаїмної вигоди, а не на ґрунті кольоніяльної залежности України від Росії. Разом з тим Україна матиме можність залагодити як слід свій зовнішний торг також з іншими европейськими та позаевропейськими країнами.

Ми певні, що Незалежна Соборна Україна, себто українська держава в своїх етноґрафічних межах, з тереном понад 700 тисяч кв. км. (без українських східних земель, що належать нині до Північного Кавказу, а з останніми коло 850—900 тис. кв. км.) та з населенням до 45 міл. душ (з Кубанею та іншими округами Північного Кавказу понад 50 міл. душ) буде відогравати першорядну ролю на Сході Европи взагалі, а з окрема досягне значної могутности господарської, бо має всі підстави для свого розвитку на засадах самовистарчальности. Адже нема сумніву, що Незалежна Україна зможе піднести своє сільське господарство принаймні у два, а може й у три рази, як також промисловість у 5 і навіть у 6 разів. Тоді добування вугля піднесеться до 150—180 міл. тон, добування залізної руди до 25—30 міл. тон, продукція чавуну досягне 15—18 міл. тон, а продукція криці 16—20 міл. тон. При таких обставинах українська машинобудівельна, метальообробна та електротехнічна промисловість зможе розвинутись до таких розмірів, що Україна майже не потрібуватиме довозу ні машин, ні іншого нехнічного устаткування, а обходитиметься своїм власним виробництвом. Звичайно, що тоді українська легка індустрія лише для задоволення потреб внутрішного ринку пошириться значно більше за важку, бо доведеться утворити власну текстильну промисловість, значно поширити шкіряну, хемічну, цукрову та взагалі харчову, як також будівельну і т. д. Одночасно з цим сільське господарство незалежної України на ґрунті належної інтензифікації та машинізації так піднесеться, що Україна зможе вивозити до 3—4 міл. тон пшениці та ячменю, коло 1.8-2 міл. тон цукру та значну кількість інших сільсько-господарських продуктів, якто тютюн, спірт, масло, яйця, мясо, солонина, ріжні консерви і т. д. Таким робом українська нація зможе цілком покрити той довіз технічної сировини (бавовна, шкіра і т. д.) та всяких інших продуктів і виробів, що їх доведеться закуповувати за кордоном. Тоді українська нація розбудує в міру потреби свою торговельну фльоту, а також транспорт, зокрема автомобільний.

(Конець буде).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестр. Любов, від. 177, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 23. червня, точно в 1-ій годині пополудни, не пізнійше. Проситься всіх членів прибути на час, бо є важні справи до вирішення. Урядники будуть здавати піврічний звіт, а також делеґат здасть звіт з конвенції У. Н. Союза. Не явившийся член чи урядник заплатить кари 1 дол. — Корнило Деркач, предс.; Текля Онисько, кас.; Лука Гумляк, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в пятницю, 21. червня, в годині 7.30 вечером, в домі Головки. Проситься всіх членів і членкинь прибути на ті збори, бо є богато важних справ до полагодження. — Дмитро Семенюк.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 23. червня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 610 S. American St. Тому, що є кілька важних справ до полагодження і піврічне справоздание з діловодства, присутність кождого члена конечна. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, мол., кас.; О. Будай, секр.

КЕНТОН, О. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 115, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться 23-го червня, в годині 2-ій пополудни в домі Ігнатія Скубяка. Проситься всіх членів явитись бо відбудеться вибір нового уряду і будуть другі важні справи до полагодження. — Антін Улюс, предс.; Ігнатій Скубяк, тимчас. секр.

Олександер Гайдай.

З НЕДАВНЬОГО МИНУЛОГО

(Спогади).

Нераз доводилося, та й доводиться ще й тепер чути від ворогів українського визвольного руху, що, мовляв, рух цей — „німецька видумка", що лише купка авантурників або фантастів стремить до утворення незалежної України, а що населення українське нібито цілком байдуже, ба, навіть вороже ставиться до визвольної боротьби.

Оскільки можна було казати щось про більшу чи меншу байдужність нашого населення з початку революції року 1917-го до кінця р. 1918-го, остільки рік 1919-й показав, що люд український вже є не тільки спостерегач, але й активний учасник тої траґедії, яку переживає наш нарід.

Простежимо, наприклад, як реаґувало населення міста Житомира на факт скинення гетьманської влади, — повстання проти Німців, нарешті, — наступу большевиків на Україну в початку року 1919-го. Спиняюся на Житомирі тому, що яко губерніяльне місто, та ще й Волиня, того найбільше темного й національно несвідомого закутка України, — на терен котрого царським урядом було кинуто максімум русифікаторських елементів,— Житомир не мав до революції р. 1917-го великого відсотку Українців-націоналістів.

Повстання проти гетьмана в листопаді р. 1918-го Житомиряне уявляли собі яко акцію збольшевичених сільських та міських елементів. Мало хто вбачав у цьому повстанні прояву національних стремлінь.

Війська гетьманського було в Житомирі дуже мало, тому губерніяльний староста Волиня, Андро, видав наказ про мобілізацію бувших старшин російської армії, урядовців усіх військових та цивільних установ, а себе оголосив „командующим Добровольческой Армії Волині". Тенденція при утворенню цієї „армії" була та, що, мовляв, суне темна народня маса, — це похід проти інтеліґенції, тому треба протиставити цій масі армію, зформовану з інтеліґентів, а на підмогу додати, яко „благонадійний елемент", бувших жандармів, поліцаїв та підстаршин.

Мобілізація проходила мляво. Населення казало: „Бог його знає, може й справді село битиме місто, але все ліпше не втручатися в цю бійку".

Правда, бувші російські старшини (а набралося їх кілька сот) відразу пішли на мобілізацію охоче, сподіваючися швидко „ліквідовать банди". Щодо урядовців то з ними справа ішла гірше. Мало хто бажав довірити своє життя „командующему Добрармией". Колиж надійшли чутки, що повстанці зовсім не „банди" а реґулярне військо, бойовий настрій і російського старшинства звівся на нівець.

Тоді Андро допустився такого чину, за який, гадаю, ще довго його проклинатимуть батьки забитих дітей. Бачивши нехіть дорослих людей, скористався він нахилом молодих хлопців до військової уніформи та наказав змобілізувати учнів 4-х старших кляс середніх шкіл та польский „Сокіл".

Діти пішли охоче. Їм приємно було під звуки музики пройтися зі справжньою збоєю та ще й з набоями. Але батьки запротестували. Аби їх заспокоїти, Андро запевнив, що мобілізована молодь лише буде стерегти ріжні склади постачання, на позиції-ж, мовляв, учнів не пошлють.

Тимчасом повстанча армія швидко посувалася в напрямку Житомира. За де-кілька днів по створенню „Добровольческой Армії" повстанці підійшли до села Сінгури (верст 8 до міста по бердичівській соші). Андро порозумівся з командуванням тих німецьких частин, що були в той же час у Житомирі, й дві німецькі батерії виїхали на позиції понад річкою Гуйкою, на другому боці якої знаходиться с. Сінгури. Пострілявши трихи. Німці вернулися та заявили, що додержать невтралітет. Як потім виявилося, побачивши, що наступають не „банди", а реґулярні війська, вирішили не підтримувати більше гетьманців. Всеж стрілянина тревала далі.

Громадяне з зацікавленням прислухувалися до гарматніх стрілів. Але лише батьки мобілізованих учнів та жінки силоміць забраних цивільних урядовців серцем відчували кожен стріл. Загал дивився на це як на приємну розвагу, що вносила в буденне життя щось декоративно-ефективне.

Їх тішило й те, коли по вулицях міста посувалося велике броньове авто. На ньому виділялися фіґури трох кокаїністів-„офіцеров русской армії", що своїми окриками та позами нагадували поліцмейстера, який у великі свята за старого режиму прокладав шлях поміж натовпом для губернатора. Приємно було громадянам дивитися і на невеличкі загони ґімназистів та семенаристів, що проходили містом.

Фарс тревав недовго. Німецькі батерії повернулися, повернувся й панцирник. Чути ще було торохкотіння кулеметів та рушничні стріли, але насунулася ніч, й все затихло... Аж пізніще виявилося, що ґуберніяльний староста Андро, не додержавши обіцянки, таки вислав на позиції учнів та польських скавтів, а сам тимчасом тихенько наладував ешелон майном та, зібравши своїх однодумців, відіхав на Коростень.

Слідуючого ранку Житомиряне побачили силу українських козаків, що своїм зовнішним виглядом нагадували стару російську армію. Ніхто нікого не бив, тому громадяне заспокоїлися. Одні займалися повсякденною працею, инші спацерували по вулицях та без особливого зацікавлення читали відозву Директорії та наказ про мобілізацію. Німці заховувалися невтрально.

Але вже на третий день виникли непорозуміння поміж Українцями та Німцями. Німці почали обеззброювати наших козаків. Козаки зброю віддавали.

Слідуючого дня о першій годині пополудні несподівано в центрі міста заторохкотіли кулемети, засвистіли кулі... Це републиканське військо атакувало німецький штаб та гавптвахту, де знаходилася відібрана Німцями зброя.

Треба віддати належне Німцям, що не дивлячися на несподіваний наскок, вони надзвичайно швидко по цілім місті зорганізували оборону. Бійка закипіла й в інших місцях Житомира.. Важко описати те, що творилося на вулицях перших 10 хвилин. Положення публики, що в цю годину звичайно переповнює вулиці, було жахливе... Бігли жінки, діти, чоловіки, де-хто плазував ранений, кулі сипалися з усіх боків, бо кулемети повстанців були й на стріхах. За пів години місто як вимерло, лише Німці лавами лежали по хідниках, та то сям то там перебігали повстанці від банку до банку, від хати до хати. Бій продовжувався години зо три. Потім в мент усе стихло. Надходив вечір. Почалися переговори українського командування з німецьким. Здавалося, що буде вже спокій. Але ввечері знов почався бій, що тревав цілу ніч. Ранком Німці вжили гармат, а 2 німецькі літаки кидали бомби. Цілий день та слідуючої ночи бій не вгавав ні на годину. Населення, особливо центральних вулиць, перебувало в неможливому стані без води, їжі та світла. Всеж, не дивлючися на це, все населення по можливости допомагало повстанцям, перевязуючи та переховуючи ранених.

Після двохденного бою републиканські війська мусіли залишити Житомир.

До 12 години дня населення не осмілювалося показатися на вулицях. Потім почали люде помалу зявлятися в місті. Калюжі крови, трупи в ріжних місцях, пірвані дроти, побиті шиби — свідчили про упертість бою.

Тут то й виявилося відношення населення до републиканського війська. Мовчки збиралися люде коло трупів повстанців. Змучені або спокійні облича забитих селян, звичайний сільський одяг декого з них, впливали на психольоґію Житомирян. Зрозумілим стало, що оце лежать забиті ті, хто жив ось тут же, коло міста, вони свої, домашні, а той, хто забив, чужий, зайда...

Ні одного докірливого слова не було сказано на адресу републиканського війська. Люде зітхали й мовчки йшли до дому. Почулися голоси, що треба поховати як християн.

—o—

Події слідували надзвичайно швидко. Німці незабаром самі покинули Житомир. Прийшли знову війська Директорії, які насамперед вирішили поховати вбитих Німцями повстанців. Поховано їх було в огороді православної катедри. Тисячі народу зібралися навколо собору і коли, після ряду сальвів було опущено в могилу останнього, почув я голос якогось селянина: „Боже мій! Оце як так ховають, то й вмерти не шкода!"

За той недовгий час, коли Німці вийшли з міста, а ніхто инший ще не прийшов, головним чином старанням жидівства був зорганізований революційний большевицький комітет. Отже републиканські війська застали вже комуністичну владу. Виникла незгода; частина повстанців погодилася на радянську плятформу, инші були проти. Надійшов день 24 грудня р. 1918-го. Знов почули Житомиряне гарматні стріли. Це на Житомир наступав „курінь смерти" Палієнка. Почалася метушня. Прихильники большевиків виступали на позиції, але в ночи втікли в напрямку на с. Левків, і місто зайняли червоні гайдамаки.

День 25 грудня 1918-го р. чорними буквами буде записаний до нашої історії. Це день житомирського погрому. Він поділяв громадянство житомирське на дві нерівні групи — християн та жидів. Правда, християнське населення врятувало від смерти багато жидів, але після погрому населення жидівське почало нетерпляче очікувати большевиків.

А большевики вже були недалеко. В кінці березня 1919-го р. Українці залишили Житомир, й місто вперше побачило військо російських большевиків. Населення жидівське бурхливо виявляло свою радість і скористалося першого дня послугами чекистів. Почався новий погром, на цей раз вже християн. Був випадок, коли в центрі міста хтось з жидів крикнув, указуючи на якогось хлопця: „О, гайдамака, він був на петлюрівському броневику!" — Це було якраз проти „Че-ка", й нещасного застрілили тут же на тротуарі, серед гарно одягненої публики. Иншого разу, в помешканню Чеки, до тої кімнати, де зібралися родичі просити за арештованих, чекист привів одного з арештованих та застрілив його на очах родичів.

Вакханалія продовжувалася 6 днів. Семого дня Українці знову вступили до міста. Важко описати ту радість, з якою було стрінуто українське військо. Був ще студений день початку весни, падав сніг, але вже від шестої години ранку населення почало виглядати кінець міста українські стежі.

Житомиряне переповнили вулиці. В церквах дзвонили в усі дзвони. Обличча всіх сяли. Інтуїтивне почуття того, що Українці, це свої, котре зародилося ще підчас бою з Німцями, наростало цілий час, і в цей день вже ніхто з християн не ставився байдуже до війська українського.

—o—

Квітень місяць 1919-го року довго памятатимуть Житомиряне. Лиш де-кілька днів мало місто спокій під українською владою. Небаром знову почали насуватися від Бердичева та Києва війська російських комуністів. Одного вечора почули Житомиряне гарматні стріли та торохкотіння кулеметів. Виявилося, що большевики лише верстов за 8 від Житомира. Наступали 4 полки піхоти та 5-й кінний „імені Льва Троцкого" комуністичний полк. Залізницею наступали по колії Бердичів-Житомир-Корсунь броневі потяги комуністів. Українське військо заледви могло дати 1000 баґнетів. Таким чином, як бачимо, сили большевиків значно перевищували. Колиж згадаємо, що в той час корпус Січових Стрільців полк. Коно-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

—o—

ДИВНА КНИЖКА.

Українське музичне товариство імени О. Кошиця в Парижі видало книжку під гучним називськом **„Українська пісня за кордоном"**, а потім підзаголовок: „Світова концертова подорож українського національного хору під проводом Олександра А. Кошиця". Але властиво під цими претенсіяльними й гучними наголовками ховається дуже скромна збірка „Голосів закордонної музичної критики".

Трудно сказати, яку мету мали видавці цієї книжки, коли вони давали їй такий гучний та претенсіяльний наголовок. Чи не краще булоб назвати її „збіркою голосів музичної критики про капелю О. Кошиця"? Тоді жадних вимог до цієї книжки не можна булоби ставити, крім хиба одної, щоби переклади з чужоземних мов були зроблені більше старанно, ніж вони виконані в цій книжці. Про це врештою саме видавництво, в спеціяльному додаткові, говорить: „Видавництво вважає необхідним попередити шановних читачів, що в тексті книжки є безліч помилок стилістичного, граматичного та друкарського характеру. Ці прикрі дефекти свідчать як про знання української мови перекладчиками, так і продбайливість вищезазначених осіб, зокрема того, кому справа була доручена".

Ось це найліпша рецензія на цю книжку. Вона показує, що не слід було її зовсім пускати в світ. Сором за неї спадає не тільки на „перекладчиків", але й на саме видавництво. Від великої й славної капелі залишилася лише карикатура, лише насмішка над українською піснею й українським словом.

Не прикрашають книжку й не підносять її вартости ті кілька фотографій, що вміщені в ній. Це, так би мовити, наглядна історія, як з великої колись капелі залишилися жалю гідні рештки, а осібняком від них залишився сам її диригент П. Кошиць, на котрого фотографії, поміщеній в цій книжці, старанно затерто українську національну відзнаку.

Українська републиканська капеля, а не „капеля О. Кошиця", як її називають неправдиво, ще чекає свого історика. Я вірю, що та історія буде дійсним відбитком тріюмфального походу української пісні серед народів всього світу, а не невдалою збіркою погано перекладених рецензій.

Петро Чулий.

ПОДЯКА.

Складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за виплачення мені запомоги в сумі 25 долярів з фонду запомогового.

Геркімер, Н. Й.

Михайло Трицецький,
член 192 відділу УНС.

Тяжкі часи.

Суддя: Чи ти сам допустився тої крадіжі?

Злодій: Сам, прошу світлого кріміналу, бо нині чесного спільника не так легко знайти.

—o—

Я зриваю заручини, Марійко, зверни мені перстінь, що я тобі його дав.

— Степане, коли я вже не можу ніяк здіймити перстеня з пальця.

— Коли так, то звінчаймося! — каже Степан здаючись.

ЗАХОДОМ УКР. НАРОД. ШКОЛИ, 334 ІСТ 14 ВУЛ. В НЮ ЙОРКУ
при ласкавій співучасти Музичної Студії ім. Леонтовича під управою Проф. М. Гайворонського і Школи Танків Артиста Балетмайстра В. Авраменка
— відбудеться —
В STUYVESANT HIGH SCHOOL, E. 15 St., bet. 1st & 2nd Ave., NEW YORK

В СУБОТУ, ДНЯ 22-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE), 1929 Р.
В ГОДИНІ 8.15 ВЕЧЕРОМ

АРТИСТИЧНИЙ КОНЦЕРТ

ВСТУП 50 ЦЕНТІВ. ДІТИ ДАРОМ.

Програма складається з 13 добірних точок: 5 діточих хорів, 1 діточий хор з орхестрою, 2 виступи орхестри скрипкової й мандоліновоі і 5 діточих танків. — До танків гратиме Орхестра проф. М. Гайворонського. Супровід фортепяновий: панна І. Скуба і панна Віра Стеткевич. Управитель діточих хорів: Осип Стеткевич. 143-4

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „ВІЛЬНІ КОЗАКИ",
відділ 316 Українського Народного Союза,
— відбудеться —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE), 1929 РОКУ
НА ПРОСТОРІЙ ДОЛИНІ КОЛО ВОДИ GLEENHAVEN.

Се буде перший пікнік, якого рочестерські Українці не мали і не бачили; буде для старших і молодших всілякого-рода виграна або прайси також буде відбиранне фотографії і зиманне цілого пікніку (Moving Picture). Знаменита музика буде приграватн і будуть здорові і холодні напитки.

З тої нагоди запрашається всіх Українців міста Рочестер!

Чартерована подвійна кара буде виїзджати 11.30 рано, почавши від Northorn через цілу Joseph Ave., відтак до Gleenhaven. 143-4

НОВИНА! УКРАЇНЦІ У ФАЛ РИВЕР І ОКОЛИЦИ! НОВИНА!

УКРАЇНСЬКА СТРУННА ОРХЕСТРА І ШКІЛЬНІ ДІТИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. ИОАНА КРЕСТИТЕЛЯ УСТРОЮЮТЬ

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ І ПРЕДСТАВЛЕННЄ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE), 1929 РОКУ

PULASKI HALL, 129 PALMER STREET. ПОЧАТОК ТОЧНО В ГОД. 6.30 З ВЕЧОРА.

Вступ 50 центів. — Діти 15 центів. 143-4

До ласкавої участи місцевих та дооколичних Українців сердечно запрошує — **Комітет.**

ОГОЛОШЕННЄ.

Комітет Українських Товариств в Ню Йорку для устроення Фестину в дохід Сиротинця У. Н. Союза просить всі місцеві і позамісцеві Товариства, котрі брали участь у Фестині в дохід Сиротинця У. Н. Союза на Новій Україні, Н. Дж., дня 19. серпня 1928, ВИСЛАТИ СВОЇХ ВІДПОРУЧНИКІВ НА ЗБОРИ, котрі відбудуться в пятницю, 21-го червня ц. р., в годині 8-мій вечером, в гали Українського Народного Дому, 217 Іст 6-та ул.

На зборах буде зложений звіт з Фестину і евентуальне наміченне дальшої праці відносно придбання фондів на будову Сиротинця У. Н. Союза.

Збори відбудуться без огляду на число присутних відпоручників Товариств. 143

ЗА КОМІТЕТ:
М. Ямка, предс. Д. Чайка, секр.
М. Близнак, касієр.

ПОЗІР! HEMPSTEAD, L. I., N. Y.

УКР. ТОВ. ЗАПОР. СІЧ,
відділ 327 Укр. Народ. Союза,
— устроює —

ЗАБАВУ

В СУБОТУ, 22. ЧЕРВНЯ 1929 Р.
В ГАЛИ УКР. НАР. ДОМУ
при UNIONDALE AVE., & FRONT ST.
HEMPSTEAD, L. I., N. Y.

Проситься всіх місцевих і позамісцевих Братів Українців прибути в нашу гарну околицю і забавитись разом з нами, де є свіже повітре і приемний краевид. Отже ще раз просимо приїдьте і прийдіть на сю нашу першу сегорічну забаву, а не пожалуєте за участь. 132-3

Комітет.

ПОЗІР! — УКРАЇНЦІ З АКРОН, КЛІВЛЕНД І ОКОЛИЦІ!

В НЕДІЛЮ, 23-ГО ЧЕРВНЯ
В ГОДИНІ 10.30 РАНО
— буде даний —

ВІДЧИТ ЧЕРЕЗ РАДІО

СТАЦІЯ W.H.K. CLEVELAND, O.
В РІДНІЙ МОВІ.
ПОЧУЄТЕ ДУЖЕ ЦІКАВІ НАУКИ.

Не потребуєте нікуди ходити, а у власнім домі при столі почуєте. Отже хто має радіо, нехай наставить на той час, а не пожалує. 143

ПОЗІР! БАЙОН, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ
В БАЙОН, Н. ДЖ.
— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 23. ЧЕРВНЯ 1929
В ГАЛИ ГУПЕР КУПЕР,
94 EAST 22nd ST., BAYONNE, N. J.

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

Початок в годині 3-тій пополудни.

На тім бали буде приграватн українська музика з Елізабет, Н. Дж.

Прихід з балю призначений на Український Народний Дім.

За добру забаву ручить

143-4 **Комітет.**

ВЖЕ Є ВЖЕ Є

ВЕЧЕРНИЦІ

НА РЕКОРДАХ

На загальне домаганне і за роботячостю хору „СУРМА", зложеного в більшій части з б. членів Національного Хору Кошиця та инших визначних українських артистів-співаків та співачок, видала фонографічна компанія

КОЛЮМБІЯ

рекорди з нашою славною оперою, написаною Петром Байдою Ніщинським. Тепер Українці можуть бути горді з сього, що мають свою прегарну оперу на рекордах. Нехайже не забракне її ні в одній українській хаті, а кромі того обовязком кождого Українця є порадити своїм американським приятелям, щоби вони через „Вечерниці" заінтересувалися українською музикою. Січовий Базар „Сурма" радо полагодить кожде замовленнє, яке на припорученне Українця пришле хтонебудь з американських приятелів.

Понизше подані числа рекордів з Вечерницями:

12" $1.25

70015
(ВЕЧЕРНИЦІ, часть 1. Український хор „Сурма" в супроводі орхестри, сопран-сольо: Емілія Корнат.
(ВЕЧЕРНИЦІ, часть 2. Укр. Хор „Сурма" в супроводі орхестри.

70016
(ВЕЧЕРНИЦІ, часть 3. Український хор „Сурма" в супроводі орхестри. Мужеський хор турецьких невольників: „Ой закувала та сива зазуля". Сольо тенор: Йосиф Давиденко.
(ВЕЧЕРНИЦІ, часть 4. Український хор „Сурма" в супроводі орхестри. Сопран сольо: Віра Барчанівна.

Кромі Вечерниць випустила компанія Колюмбія ще слідуючі рекорди на місяць червень:

ЛЕМКІВСЬКА ОРХЕСТРА ІВАНА КОЛОЧАКА
Співають: Юстина Мусяла, Дорка Петрочко і Тимко Крукар.
10" 75 ц.
27181F (ЛЕМКІВСЬКИЙ ВАЛЬЦ, часть 1.
(ЛЕМКІВСЬКИЙ ВАЛЬЦ, часть 2.

МАРКО ЗЕЛІЗНИЙ З МАКСИМОВКИ з акомп. ліри.
27180F (ПІСНЯ ПРО ЖОВНЯРА, часть 1.
(ПІСНЯ ПРО ЖОВНЯРА, часть 2.

САМУІЛ ПИЛИП, ДЖАН КАРЛЯК І ЇХ ЛЕМКІВСЬКА ОРХЕСТРА.
27179F (СКРИПКА ГРАЄ, БАС ГУДЕ, танець.
(ДАЛІВСЬКИЙ ТАНЕЦЬ.

УКРАЇНСЬКА ОРХЕСТРА ПАВЛА ГУМЕНЮКА.
27178 (ТАНЕЦЬ ПО ШЛЮБІ.
(ПОЛЬКА ДЛЯ ВСІХ.

Деякі з добірних попередно виданих рекордів:

Алелуя, Я Бом! Евген Жуковський 27152 F
Брехня Евген Жуковський 27156 F
Було, тай нема Евген Жуковський 27158 F
Чому, Галю, не танцюєш Українська Орхестра Павла Гуменюка ... 27166 F
Добра тота жена, що мужа шанує Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27176 F
Дрібний Танець ки-Кузяни ... 27173 F
Фіксований Чоловік (ч. 1 і 2) Е. Жуковський і Наша Р. Красновська ... 27170 F
Гій гук, мати, гук Петро Ординський 27151 F
Івана Лопушника Українська Орхестра Павла Гуменюка ... 27169 F
Коломийка на весіллю, танець Українська Орхестра Павла Гуменюка ... 70014 F
Коломия не помия, танець Українська Орхестра Павла Гуменюка ... 70014 F
Лемківська Тромбля Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27171 F
Лемківський Штаер, танець С. Пилип, Й. Карляк і їх Лемківська Орхестра ... 27177 F
Лемківський Танець Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27160 F
Лемківське Весілля, (ч. 1 і 2) Орхестра П. Гуменюка.. 70012 F
Лемківські Придани (ч. 1 і 2) Лемківська Орхестра Івана Колочака ... 27175 F
Люлька-Файка Евген Жуковський 27163 F
На Фарми Евген Жуковський 27156 F
На зеленій межі, полька Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27160 F
Наш Хаїм щоб здоров Евген Жуковський 27158 F
О, не забудь М. Марущак 27147 F
Обертана з молодим Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27161 F
Одрехівська Полька Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27161 F
Ой, зацвила калинонька М. Марущак 27157 F
Ой, не стелися, хрещатий барвінку М. Марущак 27153 F
Помарніла наша доля М. Зарущак 27147 F
Посяли Гуралі Овес Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27171 F
Пиймо, Друзі, вальс Колумбія Укр. Орхестра 27172 F
Розлилися круті беріжечки Петро Ординський 27151 F
Оспить жінка, тай не чує Володимир Ділов і О. Лотошинська ... 27165 F
Спросини (часть 1 і 2) Орхестра П. Гуменюка.. 27154 F
Стація „Зімна оВда" Евген Жуковський 27152 F
Старости (часть 1 і 2) Е. Жуковський і Наша Роза Красновська ... 27168 F
Старосвітська Коломийка Колумбія Укр. Орхестра 27172 F
Старий як малий Е. Жуковський і Наша Роза Красновська ... 27149 F
Щаслива Евген Жуковський 27163 F
Там на луці зеленій Орхестра Браття Голутяки-Кузяни ... 27162 F
Танцювала риба з раком, а петрушка з пастернаком Володимир Ділов і О. Лотошинська ... 27165 F
Танець мого кума Українська Орхестра Павла Гуменюка ... 27143 F
Танець на вигоні Українська Орхестра Павла Гуменюка ... 27164 F

Всі рекорди висилаємо почтою і гарантуємо, що не пібються.

Коли хочете мати рекорди нові і найскорше, то сейчас пишіть до нас; до кождого ордера додаємо голки або якусь книжочку на презент. Хто замовляє не менше як 5 рекордів, тому оплачуємо пересилку.

Коли знаете гарну пісню і хотілибисьте почути її на рекордах, то напишіть до нас про це.

Всі замовлення посилайте на адресу:

SURMA BOOK-MUSIC CO
(СІЧОВИЙ БАЗАР)
103 Ave A, New York, N. Y.
(між 6-ою і 7-ою вулицею)
ОТВОРЕНО ВІД 9-тої РАНО ДО 10-тої ВЕЧЕРОМ.

вальця мусів відступити від Бердичева на Полонне-Шепетівку, а група військ отамана Оскілка ледви стримувала наступ червоної армії на самий Коростень, зрозумілим буде, оскільки скрутним було положення українського війська в районі Житомира. Тай Коростень що хвилини могли зайняти також російські комуністи.

В цей пропамятний вечір мало хто з громадян житомирських заснув. Кожен стріл луною відгукувався в серцях населення. Як і підчас повстання проти гетьмана, тепер бій кипів по річці Гуйві. Але думки цілого населення линули туди, на фронт. Нераз чути було поміж християнами: „Поможи, Боже, нашим!"... Таж частина міста, яку замешкували жиди, ніби вимерла. Щільно причинивши двері та вікна, жиди нетерпляче чекали перемоги червоних та молилися Єгові, щоби він допоміг комуністам.

Хоч стріли, котрі було чути все ясніш, свідчили, що ворог наближається, паніки не було. В багатьох родинах християнських ладували найнеобхіднійші річи та виряжали жінок та дітей пішки та на підводах шляхом на Звягель.

Над ранок большевики з боем підступили під саме місто. Фронт утворився довжиною верст 10 по річці Тетереву та на передмістях. Шрапнелі та гранати большевиків падали по цілім місті. Ясним ставало, що українські війська не витримають напору, коли-ж бо припадає на кожного Українця де-кількох ворогів. Треба зазначити, що ще вночі явилася в де-яких громадян думка просити в українського командування дозволу взяти рушниці та битися в наших лавах проти большевиків.

Ця думка, зпочатку де-кількох одиниць, поволі опанувала психольогію цілого міста. Вже о девятій годині ранку можна було бачити купи громадян ріжного віку та соціяльного положення, які, діставши зброю, поспішали на край міста, де воювали вже коло перших хатин Кацапської Слободки (передмістя Житомира на лівім березі р. Тетерева). О годині одинайцятій в самому місті вже не вистарчило зброї, тому населення купами йшло на Врангелівку (передмістя з боку Звягля, 2 верстви віддалення) — де запасалося зброєю.

Але ще на самій позиції були лише невеличкі групи. Коли-ж о годині 12-тій почали відступати українські обози та ворог вдерся вже на сошовий міст через р. Тетерев, коли перші червоноармійці зявилися на вулицях передмістя, блискавкою промайнула в усіх думка: „Туди, на фронт, де наші гинуть!!" — Населення хмарою кинулося до річки, де ворог, бачучи наше знесиленння, з подвійною енергією кидався на купку українських козаків та старшин. Найупертіше налягали кольонами Китайці й та жидівська молодь, що залишила місто разом з большевиками, а тепер рвалася до рідних хатин. На мості творилося пекло. Большевицькі кулемети з одного боку мосту, українські з другого — рясно поливали усе, що було напроти. Червоні, побачивши несподівану підмогу, зосередили на цьому пункті свої гармати та кулемети. Але громадяне з палаючими очима та стиснувши зуби, вперто налягали на большевиків. На місце одного раненого чи забитого ставало умить кількох.

Хто би пізнав, що це ті самі цивільні урядовці, які вперто дезертували з „Добрармії" п. Андру!?

Тоді, як молоді та середнього віку взялися за зброю, старі та жінки й діти зносили медикаменти та харчі, хто що мав. Був випадок, що якась гімназистка піднесла кулеметну стрічку до самого кулемету й її було поранено.

Не марно пішли зусилля Житомирян. Після трох годинного впертого бою ворог почав відступати. В той день було відкинено большевиків на 18 верст від Житомира. Вже пізньої ночі вернули громадяне до дому, позоставивши оборону реґулярним українським частинам.

ПРОГРАМА ЧЕРЕЗ РАДІО

Отсим повідомляється Українців, замешкалих в місті Ню Йорку і околиці, що буде дана дискусія

„К О В А Л Ь І Д У Ш А"

через РАДІО на 21-го червня, від год. 7-ої до 8-ої вечером.

Всі, котрі бажають почути дуже інтересну дискусію, прошені наставити своє радіо на повисше означений час. Ся дискусія буде надана зі стації, як слідує: **W.B.B.R., metters 230.6, watts 1000, New York, N. Y.** 143-4

Перед розпочаттем і на закінчення будуть відспівані українські пісні під проводом Ф. Литвина і буде грати орхестра п. М. Сербенського. Всі, котрі інтересовані подібними програмами, прошені писати на адресу:

WATCH TOWER. Ukr. Dept., 117 ADAMS ST., BROOKLYN. N. Y.

НОВИНА! НОВИНА!

Для тих, що приїхали до Америки нелеґально перед 1921 роком, а хотять виїхати до старого краю й забезпечити собі леґальний поворот до Америки, хай голоситься особисто або писемно до: 139-44

THE GLOBE SERVICE CORPORATION,
30 EAST 7th STREET Tel. Orchard 8968 **NEW YORK, N. Y.**

ХОРІ МУЩИНИ І ЖЕНЩИНИ! ЛІЧЕНІ НОВИМИ МЕТОДАМИ ОСТРІ І ХРОНІЧНІ ХОРОБИ
(Скорі і певні результати)

Порадьтеся Dr. ZINS-а сей час, коли терпите на: Скірні, Кровні і Нервові Хороби, Катарові і Хронічні Олцерс, Загальне Ослаблення, Нервове вичерпанне, Болі голови, Умову депресію і Завороти, Побільшені Гляндс, Хороби Легких і Бронкітіс, Носові, Горляні і Астматичні недомагання, Жолудкові і кишкові Хороби, Ревматизм, Сціятика, Лумбаго і Невральгія. Коли ви хорі, я можу помочи вам. Оглядаю кождого пацієнта особисто і довірочно. 112—

(СПЕЦІЯЛЬНО НИЗЬКІ ЦІНИ)
Лабораторичні тести, егзамінація крови, X-Rays
БЕЗПЛАТНІ ПОРАДИ І ОГЛЯДИНИ.

СПЕЦІЯЛІСТ **DR. ZINS** ВІД 25 ЛІТ.
110 EAST 16th STREET, NEW YORK CITY.
межи 4-ою Евнею і Irving Pl.
ГОДИНИ: від 9-тої рано до 8-мої вечером; в неділі від 9-тої рано до 4-тої пополудни.

УВАГА! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

СЕСТРИЦТВО РОЖД. ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ,
відділ 36 Укр. Народ. Союза,
— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 23. ЧЕРВНЯ 1929
НА ВЕСТ ЕВНІ, ROCHESTER, N. Y.

На сей пікнік Сестрицтво запрошує всі Братства, Сестрицтва, Товариства і всіх місцевих і позамісцевих Українців прибути численно. За добру забаву добру музику ручить 143

Комітет.

А.: Алеж то страшна злива була того дня, як ви хоронили вашу тещу!

Б.: Так, дуже страшна! Цілий день мав я через те зіпсутий!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.